

Het Wonder van Heerlen

Feiten zijn hardnekkige dingen zei Churchill. Ik begin met een aantal negatieve feiten.

Nog steeds is er een hoge netto-instroom naar onze gemeente van mensen met de nodige sociale problematiek. Van de mensen die in 23 in Heerlen een bijstandsuitkering hadden waren er 470 afkomstig uit gemeenten met weinig armoede, en 425 uit Nederland buiten Limburg. Soms regelrecht gestuurd à la gemeente Den Haag, maar vaker schijnbaar “spontaan” omdat de je hier met een kleine beurs sneller aan de beurt bent voor woonruimte, en veel minder betaalt. Maar ook dat is minder spontaan dan het lijkt. “Huren past niet bij ons” zegt de wethouder van Eijsden-Margraten, bij de aankondiging dat van zijn woningbouwplannen de komende 10 jaar maar 11% sociale huurwoningen is. Wie waar ook in het land in de penarie zit en een betaalbare huurwoning zoekt komt aldus snel in Heerlen uit en niet in Eijsden Margraten. En zo is het helaas op veel plekken. Meer dan scheve verhoudingen in ons land, die een beweging veroorzaken dat het steeds de arme gemeenten zijn waar deze toch niet zo spontane stroom terecht komt.

Maar ook binnen onze eigen gemeente zien we scherpe ongelijkheden tussen de buurten. Het waardevolle nieuwe burgeronderzoek toont opnieuw een scherp contrast tussen de ervaren tevredenheid van mensen in de armere buurten en die in de meer welvarende. Deels in die zin logisch dat we allemaal weten dat armoede meer is dan een financieel probleem. Maar waarom is de tevredenheid over Beheer en Onderhoud in Vrieheide 5,4 en in Welten 7,7? Wij boden als SP een tijd geleden het groenboek aan met schandplekken in onze wijken. We zien nog te weinig verbetering, ik zal dadelijk kwalijke voorbeelden aanbieden.

We zien gelukkig dat er in de meeste waarderingen van onze burgers over allerlei aspecten van het leven in Heerlen best wel een positief stijgende lijn zit ten opzichte van eerdere onderzoeken. En dat geldt gelukkig ook voor de meeste gewone buurten. Maar des te meer valt op dat in sommige buurten de tendens negatief is, en eerlijk gezegd heb je ook geen officieel burgeronderzoek nodig om te weten dat het bijvoorbeeld in GMS en Eikenderveld in veel opzichten niet goed gaat. Niet voor niets trouwens in buurten waar het huisjesmelkersfenomeen nog springlevend is.

En de armoede in onze stad, en nog meer in veel van onze buurten is nog steeds hemeltergend, met alle gevolgen van dien voor deze mensen, hun kinderen en hun omgeving.

Tot zover een opsomming van zaken die ons zorgen baren. Maar tegelijkertijd zien we hoe Heerlen dwars tegen de negatieve landelijke stroom in gestaag naar voren gaat.

Óók in de meeste gewone buurten gaat de waarderingscijfers van onze burgers de goede kant op.

We hebben een fikse opgave rond dakloosheid, onze voorzieningen zijn stevig belast, de bezuinigingen op de GGZ zijn ook in Heerlen zichtbaar en voelbaar. Maar ten opzichte van ons Heerlense verleden en de ellende momenteel elders in het land doen we het buitengewoon goed.

En de armoede in Heerlen is groot, maar we zijn in het negatieve landelijke CBS-lijstje gezakt van de 6de naar de 9de plaats. Waar we ooit zelfs 2de stonden. Jaar in jaar uit ontwikkelen de bijstandscijfers zich in Heerlen veel beter dan landelijk gemiddeld. En dat terwijl ik mijn betoog zojuist begon met de bittere constatering dat er een enorme import van bijstandsuitkeringen plaatsvindt.

Als het totaal aantal dan toch daalt is de constatering terecht dat onze jarenlange investeringen, in bijvoorbeeld onderwijs, jeugdzorg, re-integratie, armoedebelid, werkgelegenheid, Wmo, enzovoorts zoden aan de dijk zetten. Het Wonder van Heerlen! Een zeer rendabele investering in mensen. Trouwens ook financieel rendabel, want daardoor heeft Heerlen tegenwoordig overschotten bij diverse rijksbudgetten voor sociaal beleid waar er vroeger enorme tekorten waren.

Dat is ook het gevolg van onze inhoudelijke aanpak. Neem het onderwijs, met de prachtige BMV Heerlerbaan als nieuwste parel. Met overigens in de marge de volgende reactie op Facebook in het kader van het valse frame “Hoensbroek aan de laatste mem”: “Heel mooi ziet het uit, zou ook goed zijn voor meerdere wijken zoals Hoensbroek die onder gemeente Heerlen vallen.” Welnu, die zijn ook al gerealiseerd in Hoensbroek met De Mheyster en De Auvermoer. Het St. Janscollege voor het Voortgezet Onderwijs. En nu natuurlijk 0,5 miljoen extra via deze begroting voor het centrum van Hoensbroek.

Neem onze samenwerkingsaanpak in de zorg, met het uitschakelen van de marktwerking bij de Huishoudelijke Zorg als nieuwste succes.

Neem onze aanpak van het centrum met steeds meer zichtbare prachtige resultaten. Goed voor de beleving van onze inwoners en bezoekers, goed voor onze economie.

Maar het Wonder van Heerlen zou dus nog groter zijn als we die negatieve instroom verder kunnen indammen. Via het pakket maatregelen rond volkshuisvesting dat de raad vorig jaar genomen heeft zijn al goede stappen gezet. Maar kennelijk wordt daar door woningcorporaties onvoldoende streng op geacteerd, en het verdienmodel van huisjesmelkers om kwetsbare mensen in hun panden te proppen houdt al helemaal een negatieve instroom in stand. En ook van onze eigen gemeente vragen we nog meer alertheid, inzet en creativiteit op negatieve tendensen in onze buurten.

De problemen in onze stad en zeker in veel buurten zijn te groot om daarin te berusten. Daarom stellen wij via een motie voor om in delen van Heerlen de “Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek” toe te gaan passen. Wethouder Gelderblom uitte dat streven eerder al, en wij willen dat nu omzetten in een raadsbesluit. De SP stelt stel voor om deze onmogelijke naam in Heerlen voortaan de “Heerlen Wonen Wet” te noemen. Die maakt het de gemeente mogelijk mensen te weigeren op basis van de aard van hun inkomen, of crimineel of overlastgevend gedrag in het verleden. En ook voorrangbeleid te voeren voor bijvoorbeeld zorgmedewerkers. Wij hebben veel meer dan anderen de handen vol aan de problemen die er al zijn. Wij doen dat met bevoegdheid, met verbondenheid met onze mensen die dat nodig hebben. Maar wij kunnen dat niet voor heel Nederland doen. Bloemendaal, Wassenaar, Rozendaal, maar ook Eijsden-Margraten, met jullie “dat past niet bij ons”: doe eens jullie deel! Wij zijn het zat!

Ook willen wij niet berusten in beïnvloedbare verschillen tussen onze buurten. Nog meer dan tot nu toe moeten we de middelen die financieel beperkt zijn meer inzetten waar de problematiek het grootste is. De brandweer moet blussen waar het het hardste brandt, en niet overal evenveel spuiten. Ook daarvoor dienen wij een motie in.

Dan specifiek over de begroting. Het college heeft een goede klus geklaard om ondanks het zeer zware financiële weer een begroting te presenteren die onze zojuist benoemde investeringen ontziet. En zelfs lukt het op onderdelen extra te investeren. Op één essentieel punt zijn wij niet tevreden en dienen wij samen met het CDA een amendement in. Terecht stelt het college voor om een bedrag van jaarlijks € 1,5 miljoen uit het voortdurende overschot van het rijksbudget BUIG aan te wenden om eigen gemeentelijk geld uit te sparen. Maar vreemd genoeg zou dat pas in 26 ingaan. Wij stellen via een amendement voor om dat ook al in 25 te doen, waarmee voor 25 € 1,5 miljoen extra beschikbaar komt. En dat voor een klein deel te gebruiken om een misplaatste bezuiniging van € 20.000 op het vrijwilligerscompliment in de prullenbak te dumpen. En de rest € 1.480.000 voor een extra eenmalige investering in 25 in de leefbaarheid van de buurten.

En ons ziekenhuis! Wij zijn trots op het brede en aanhoudende verzet van de mensen in Heerlen en de regio. Zo kennen we onze mensen. Dat is Heerlen, dat is échte burgerbetrokkenheid. En we willen hier ook onze bijzondere waardering uiten voor de eenheid in deze raad om dit verzet te steunen en mee te trekken. Dank collega's! We hebben al veel bereikt ten opzichte van de dramatische plannen uit 23. Maar wij gaan door tot het gaatje! PVV-minister Agema heeft zich laten inpakken door de bestuurderspraatjes. Haar ruggengraat blijkt een banaan. Maar die van ons niet.

We zien die gaatjes in het feit dat Zoetermeer met véél minder bevallingen toch een echt geboortecentrum houdt. En dat Zuyderland en CZ nu aangeven dat Heerlen alsnog een volwaardig ziekenhuis zou houden als het personeelsprobleem opgelost wordt. Heren Jongen en De Groot: laat ons weten hoeveel en welke mensen voor 2030 opgeleid en aangetrokken moeten worden, en ook hoe jullie zorgpersoneel willen behouden. Dan kunnen wij, gemeenten en alle andere betrokkenen, daarvoor gaan.

Ik begon dit verhaal net een citaat van Churchill. De feiten zijn een heel hardnekkig ding, de cijfers geven aan dat we nog een lange weg te gaan hebben. Maar ook dat we al veel bereikt hebben.

In 1990 citeerde ik in mijn maidenspeech hier in de gemeenteraad een andere Engelsman, William Shakespeare: "dat wat wij een roos noemen zou net zo lekker ruiken met iedere andere naam". Wij geven dat wat we al in Heerlen bereikt hebben de naam "Het wonder van Heerlen"